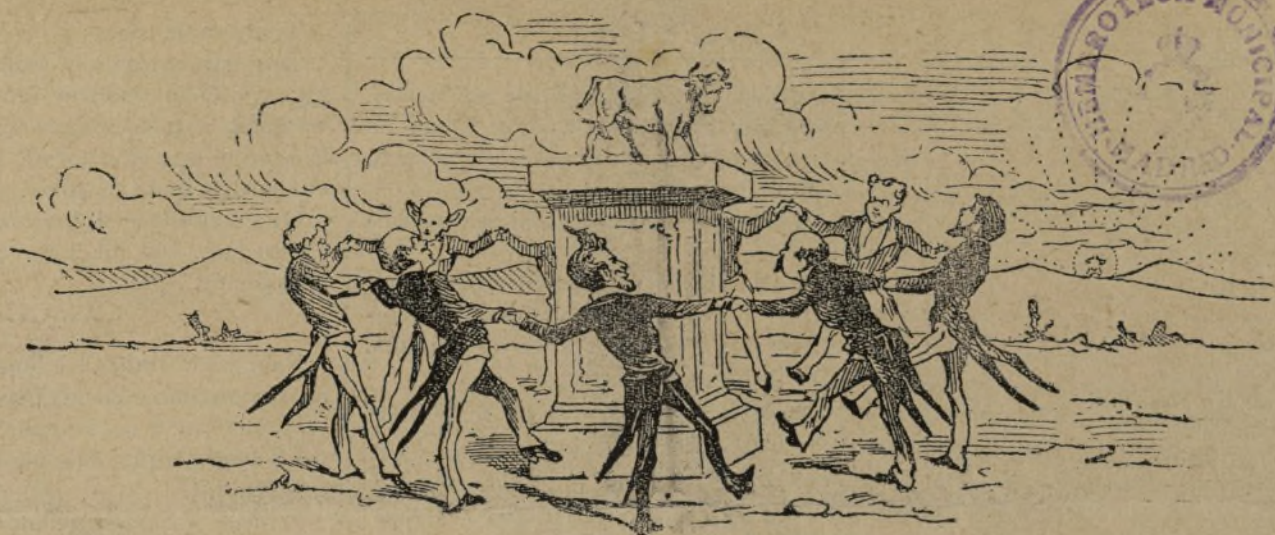

Se ven
à
erits

2
QUARTOS

per
tot arreu

Se ven
en los
kioskos

2
QUARTOS

cada
ballada

LA SARDANA

PERIÓDICH DEFENSOR DELS QUE SEMPRE PERDEN

SORTIRÁ QUAN BE LI APAREGUI, DONANT Á LO MÉNOS UNA BALLADA CADA VUYT DIAS

Direcció : Ronda de la Universitat, 96

CARTA DE FORA

Sr. Director de LA SARDANA.

Molt senyor meu : Per no rebentarme de rabia me veig obligat á esbravarme escribintli la següent noticia, suplicantli la dongui á la llum pública perquè 's vegi quan dignes de compassió som los que vivim en aquest noble y desgraciadíssim país anomenat Espanya.

Lo que vaig á explicarli no succeheix en un poble de mala mort, sino en una població de bastanta importància: á Monzon (Aragó).

Es lo cas que fa duas ó tres setmanas ballava en aquell poble lo jovent á la plassa. En aquell moment va passar per allí lo viatich. Al só de la campaneta alguns balladors paran y altres continuan ballant. Lo rector va increpar durament á aquestos últims dihent que si no paraban desseguida de ballar ell los asseguraba que serian indubtablement castigats per la ma de Deu. Un dels joves que ballavan va contestar que «no paraba ni per Deu,» y la seva balladora va dir que tampoch paraba «ni per María Santíssima.» Lo sacerdot, mostrantse esgarriat, continua son camí y los joves segueixen la dansa.

Fins aquí res hi hauria de particular ni no s'hagués escampat la noticia per la població primer, y per los pobles del entorn després, de que la venjansa de Deu s'ha donat á conèixer ab tota la seva forsa y vigor ab motiu de aquest crim tan transcendental. Diuhen alguns fanátichs que la parella castigada vol parar de ballar y no pot. Altres que no son fanátichs diuhen que si aixó fos veritat tindriam ja descobert lo moviment continuu.

Va complicantse la noticia y per curiositat uns y per ser llanuts altres, compareix al siti de la suposta ocurrencia una gran multitud capàs de excitar la envidia de la pelegrinació de 'n Nosedal.

Retorna cada qual á la població, y siga per vergonya en los uns y per mala fe en los altres, en lloch de dir la veritat, continuan molts escampant la noticia de que es cert lo que 's deya, que continuan los balladors ballant sense poder parar.

Per por de que 's morin de fam los balladors, hi ha qui 'ls hi dona sopas, y com la parella ni per dinar para, los hi cau per sobra la sopa y ja 'ls tenim que semblan una parella de balladors ensopats. Aixó fa que augmenti lo número dels curiosos y la importancia de la pelegrinació. Negan los despreocupats que tal cosa succeheixi, ho afirman de tal modo los llanuts, que diuhan haberlos vist com ballavan lo *Ballet de Deu*. Altres, més aragonesos que llanuts, diuhen que no ballan lo *Ballet de Deu* sino la *Jota aragonesa*.

Y endevant las atxas.

Comprench, senyor Director, que molts al llegir aquesta noticia, dirán que no pot ser que tal cosa succeheixi en lo sigle XIX. Jo no ho estranyo, perquè recordo que ab lo ardit del senyor Nicasi (lo Curandero ó 'l Sant de Sans) van compareixer en dit poble á professó feta, molts mils personas que de segur se creyan ser molt mes ilustradas que los pobres habitants de Monzon y pobles comarcans.

Disposi, senyor Director, de son servidor,

NEBOT DEL ONCLE

LA VILA DEL OS

Moltas casas pilotadas, guexas, desiguals, ronyosas, vellas, negras, que de fástich fan mori' al qu' en trista hora per un moment las contempla un tros lluny de part de fora, foraster ensarronat que creu veurhi una gran cosa.

Admira per 'xó en tals casas una circumstancia propia que pot ser no 's trobaria en cap mes vila d' Europa; y es que ab tot y lo ser ellas tan podridas, vellas, tortas y minadas per las xinxas, las ratas y altres bestiolas, se aguantan qu' es un contento, se aguantan... ¡y no s' ensorran!

Aixó, voltat de un desert 'hont ni una malva s' hi troba,

'hont no hi ha una gota de aygua, ni 'l mes xich arbre hi fa sombra, aixó n' es lo gran Madrit mirat de portas enfora.

II

Com qui als corredors se interna de tenebrosa presó, 'hont pútrits y humits miasmas tan sols respirarshi 's pot y quals pocas claraboyas rarament visita 'l sol... pot un als carrers ficarse de la gran vila del os. Ab molt compte de no caure dits carrers travessar pot, puig que allà, los empedrats ni de llambordas ne son com á qualsevol poblet, sino de palets y rochs á cabassadas llensats, lo que ab molt eloqüents mots esplica l' elevat grau del génit treballador de sos dignes habitants, y que fan que qualsevol puga ab gran comoditat trencarse la nou del coll.

Per altre part, no 's compari Madrit al que creu tothom, lo que ménos un Paris, un Lóndres ó un Nova York; no 's compari més que á un poble de los de més mala mort, després de trets lo carrer de Alcalá y plassa del Sol, que no son lo que molts creuhen y alguns pintan, de bon tros. Lo plá del carrer, no sembla ni carrer... ni es plá tampoch; tot pujadas y baixadas, sots, escalas y alturons.

III

Lo carácter de la gent es manso quan se pot dir, no s' enfadan mes que quan á n' algun *desvergonyit* senten parlar ab l' idioma que Carlo-Magno escriguí,

ó veuhen á Catalunya
novas glórias afegirs.
Son actius—pera cobrar—
laboriosos, instruhits,
de gran talent natural,
lliure-cambistas de instint;
per fer dany, no hi ha com ells;
¡y aquella sanch de conill
que tenen!... ¡Ay pobre gent!
si son alló més diví
que Deu al mon ha posat
per cástich del infelís
que sua la *gota gorda*
perqu' ells treguin lo profit!
Botigas iluminadas,
aparadors ben guarnts,
lo qu' es fábriques ó industrias,
tallers grans ó be petits,
aixó es cosa que deshonra
una vila noble aixís,
y per lo tant, despreciable
per gent que s' estima un xich;
per 'xó es que no hi veuréu
res semblant per tot Madrit.

Allá lo que hi han, tabernas,
bodegons y cafetins;
billars pel pare y la mare;
de *garitos* un sens fi;
allá, per contes de carros,
rodan per sobre 'ls mesquins
empedregats, carretelas
lo mes luxós y bonich,
pero no 's pensin á centas,
sino que 'n tenen á mils,
encara que tan sols surten
á la tarde envers las sis,
qu' es quan tota la noblesa
sol aixecarse del llit.
Entre 'ls transeunts *de peu*
no hi veuréu homes vestits
ab brusas brutas de ferro
ni donas ab sach senzill,
de bolvas de cotó fluix
plenas fins al cap dels dits.
Allá tothom va ab levita,
casaca ó be cosa aixís,
qui mes negre, qui mes roja,
qui ab unturas, qui ab surgits,
qui apedassada, qui á trossos,
qui un esqueix, qui un descosit,
qui suada, qui ronyosa,
qui de panyo gros ó prim,
y qui ab totas reunidas
las qualitats que habém dit.
Per gorra ó per barretina
portan ells sobre 'l topí,
sombrosos de aquells de copa,
qui mes alt ó qui mes xich,
qui ab aixamples ó qui estret,
qui mes negre ó enrogit,
qui ab més greix, qui mes pelat,
qui mes ó menos antich.

Las caras las veuréu secas,
los ulls vermells y petits,
lo cabell á la romana
y tot per aquest istil.
Las iras son contra 'ls que
traballant y mal vestits,
á pesar dels mals governs
que á Espanya sempre han regit,
han pogut anar menjant
y s' han pogut sostenir,
esperant un temps mes bó
en quin treure lo profit
de sos lloables esforços
de sos suors y fatichs.

Contra aquestos pugnan ells,
contra aquestos, per los qui
un alé de vida queda
per la patria que 'ls produhí.

Y ab aixó sabém lo qu' es
la gran vila de Madrit.

T. DIEZ

SALTIRONS

LA SARDANA avuy se despedeix de sos lectors.
Vostés dirán: ¡Vaya un estirabot! ¡Quan tot
just comensava á entrarnos lo gust de ballar en
catalá, ara te, prou SARDANA!

¡Fillets! En aquest mon avuy hi som y demá
també.

Aixó de no publicar láminas ens amohinava:
y per altres motius que vostés ja deuen com-
pendre hem dit: S' acabat l' arrós ab Sardana.

Ab aixó ja ho tenen entés.

Cadascú balla al só que li tocan, y avuy per
nosaltres bufan altres vents.

Be prou que al Ampurdá diuhen

Quan no 's balla la sardana
ja bufa la tramontana.

¡Ah! tindriam molt gust en no tenirlos de
venir á visitar altre vegada dintre de poch; cosa
que tot podria ser.

*****

Lo dia 4 del corrent haurán comensat los
debats del procés que 's segueix contra 'l direc-
tor de *L' Anti-Clérical* per la publicació de la
obra *Amours secrets de Pie IX*. Lo processat
reclama 'l dret de fer la prova de sas alegacions
sobre las disbauxas y 'ls crims del papa Pio IX.
¿Vritat que será curiós y edificant aquest
procés?

*****

Lo Papa está malalt.

Ho sento de veras, encara que os en riguen.

Si 's moria podria haberhi un cisma entre
mestissos y carcas, y sempre es sensible que 'ls
representants de la Iglesia ensenyin las bragas.

Tot fora donar greix al dimoni.

*****

L' administració de correus barcelonina no
admet periódichs sino portan un céntim per
número.

Donchs los periódichs que nosaltres rebém
en sa majoria no portan aquell valor, y aixó ja
fa algunas setmanas que dura.

¡Excelencias de la centralisació madrilenya!

*****

Una nova plaga pitjor que la filoxera acaba
de treure 'l nas á Portugal.

May se pot estar en repós.

Camacho encara es ministre y ja tenim á la
vora una altre calamitat.

*****

En lo certámen literari de Figueras ha que-
dat desert un premi ofert al autor d' uns goigs.

Esta vist que la musa católica ja no mes
serveix per escriure *Burinots* y *Vespas*.

Me 'n alegro.

*****

Lo bisbe ha anat á Madrit á votar contra 'l
tan aborrit tractat de comers.

Jo 'm creya que 'ls que no fan may res no
tenian vot en las qüestions de treball.

*****

Segons diu un periódich austriach, lo baró
Pawall-Rammingen, cambré secret del papa,
ha sigut prés en Waldsassen y entregat als tri-
bunals acusat d' estafa.

Lo descobriment d' un estafador d' aquesta
categoria me eleva á la consideració d' una pila
d' estafas encara ocultas, que 'l progrés descu-
brirá algun dia.

Per aixó no voldria morir may.

*****

Aquest any lo mes de Maig no será 'l de las
flors, encara que hi abundin, sino 'l de las
contribucions fusionistas, per mes que 'l con-
tribuent fassi l' orni.

Tindrém de pagar:

Dos trimestres de la nova contribució de la
sal; dos idem de idem industrial aquells que
no hagin pagat lo primer (que son uns quants),
la contribució territorial ab los consegüents
auments, y la de consums.

Quan arribém al Juny farém l' historia de
aquest mes, que me 'l represento vestit de co-
missionat d' apremi.

*****

Va tant en augment la bojeria á Paris, que ja
no cap un ánima en los manicomis.

¿Saben qui 'n te la culpa?

Lo *capital* que han perdut á la Bolsa 'ls ha
trastornat.

Donchs d' ara endavant no 's dirá: l' armo-
nia entre 'l Capital y 'l Treball, sino l' armonia
entre 'ls quartos y 'l manicomi.

¡Apa sabís!

*****

Los civils d' Andalucia tenen d' acompanyar
als que portan pá y altrás queviures fora de las
poblacions á fi d' evitar que se 'ls hi menjin
pel camí las collas d' obrers sensa feyna y morts
de gana que corran per allí.

Veus' aquí probada una vegada mes la exce-
lencia de la organizació actual de la societat y
la incomparable armonia del Capital y 'l Tra-
ball.

*****

Ara resulta que al ex-subgobernador de Fi-
gueras, en Curtoys, se 'l destituhí á instancias
del bisbe de Girona, perque aquesta mitra va
ser mal informada del enterro civil del digní-
sim demócrata Serra y Causa.

En Curtoys al saberho, ha publicat una carta
tota plena de santa unció, dirigida al pastor del
remat de Girona desmentint lo motiu de la seva
cessantia.

Pero, francament, m' ha fet gracia lo final
d' una carta tan respectuosa, que no 'ls hi tra-
dueixo perque no perdi 'l flayre.

Mirin quina indirecta:

«Dios que penetra el sagrado de nuestras in-
tenciones, premie, I. S., al que cumpla sus de-
beres para con él y para con los hombres,
castigando ó perdonando á cuantos hipócrita y
farisaicamente siembran lágrimas y dolores,
desolacion y ruinas, á pretexto de creencias y
virtudes, que no profesan, ni practican.»

*****

A Málaga un subjecte garroteja brutalment
á dos capellans que no coneixia, per haberse
recordat que quan era criatura li pegá de valent
un capellá.

Hauria llegit que Coligny va fer matar en
Paris á justos y pecadors, perque després Deu
los clasificás en lo cel, y diria entre ell: clavant
llenya á tots los preberes que trobí, pot ser que
topí algun dia ab lo que 'm va pegar sent petit.

No 'm sembla malt procedimet.

*****

La iglesia de Oria, Almería, ha sigut *teatro*
d' una tragedia. Un concurrent ha mort cosit á
punyaladas.

Desde que son tan freqüents los assassinats
comesos per capellans y 'ls católichs *rasos* fan
aquestas fetxorías, he determinat no acostarme
á la iglesia ni per Cristo.

*****

Lo sentiment relligiós en Russia produheix
sos naturals fruits. Las escenas d' assassinat,
incendi, saqueig y violació 's repeteixen horri-
blement contra 'ls pacífichs jueus, fentnos dub-
tar si som al sigle xiv ó si encara vivim en
aquella benaventurada edat mitja en que 'l
catolicisme regnaba en tot son esplendor ab sa

Inquisició, sas matansas de jueus en Barcelona, Valencia, Toledo, etc., y lo célebre Sant Bartolomé.

Bona manera de practicar lo precepte: Estimemus los uns als altres, que per altra part crech que solzament será prácticich quan totas las relligions hagin passat á la historia.

*****

Un capellá de Bilbao ha donat mil duros per construhir un campanar.

En cambi aquest mateix tio no volgué donar ni un céntim per fer unas cuynas económicas pels pobres.

Com la caritat *ben entessa* comensa per un mateix, lo bon reverent se coneix que mira per casa.

*****

Dos jovenets vestits de monja demanaban caritat en lo cantó de Tessino, per construir un convent á Roma.

Al últim va descobrirse que no eran famellas, y no cal dir que son á la presó.

Los mestres ja habian recullit 10,000 franchs entre tant.

Pero ¿com dirian que 's descobrí qu' eran homes disfressats?

Es que habian dormit molts dias en un convent....

¡Vaja, lectors mal pensats, no feu suposicions!

*****

En lo Mitjdia d' Italia un confessor se converteix en Tenorio d' una donzelleta á qui dirigia espiritualment.

Aquesta no comprenent be certas conveniencias va tenir la poca delicadesa de parir dos bessons rojos y frescos com un perdigot.

Pero 'l director espiritual irritat devant de aquesta grosseria va torce 'l coll á tots dos y 'ls va enterrá tan civilment com ho pogués fer un altre.

¡Y encara dirán que 'l clero no progressa!

*****

Los clericals francesos preparan una peregrinació á Jerusalem.

¿Qué hi anirán noys? ¿Sí? ¡Ay pobrets! Quan penso lo que va passá en las Crehuadas y lo que passa avuy en dia en los colegis clericals, torno á dir ¡pobre canalleta!

*****

Embargaren al industrial Maltrana un quadro al oli de gran preu, per no voler pagar la contribució.

Lo quadro estaba tassat en 4,000 pessetas.

Representaba lo rey Alfonso.

En la subasta n' han ofert CINCH CÉNTIMS.

Musclos!!

*****

Nostre colega *La Mosca* aconsella á la Sarah Bernhardt que si torna á Barcelona ó rebaixi 'l preu ó usi barretina.

Que fassi las dugas cosas y de segur rebrá tots los aplausos que desitja del nostre públich.

*****

En lo certámen de la Juventut Católica tot just varen poguer donar quatre premis dels dinou oferts.

¡Pobre literatura cristiana!

*****

Los badolonins han fundat un cassino que 'l titulan *Catalá*,

Suposém que la barretina será de reglament.

*****

La llana de Manresa volia pluja; va reunir-se plovent; surt al carrer y para de ploure.

¡Quin miracle mes estupendo!

¡TOT TE FÍ!

Se diu, y es dit ab rahó, qu' en aquest mon tot te fí; siga 'l qu' es, dolent ó bo, qui te vida ha de morí.

Unas cosas duran més, altres duran més poquet; qui mort ara, qui després, tant lo rich com lo pobret.

Minuts, horas, mesos y anys, á la fi passen també: tenim ilusions y afans que no 'ns serveixen de re.

Tirém plans:—Farém alló; anirém aquí y allá.—Tot son somnis, sí senyó, no fem més que somiá.

Neixém tots, tenim lo dó, y 'l deixém en lo morí; es dir, qu' en 'queix mon traidó, mort' la cuca mort lo vrí.

Coneixém la nostra estrella y per 'xó no hi ha remey; ningú vol portar 'l esquella; cada hu vol esser rey.

Tots ambicioném l' estat dels qu' están milló, jesser duchs! es á dir que, ben mirat, som una colla de ruchs.

Si jo 'us tinch de aconsellar no feu cas al mon de re: qui s' hi vulga capficar hi perdrá tot lo que té.

Los anys son lo ver mirall de lo qu' es tot lo del mon: tot acaba ab un badall y després *Kirie eleison*.

Miquel de Rubí

TAFANERÍAS

Lo rector de Riogordo, que com saben los nostres lectors va matar un pare y un fill, era anomenat en lo seu poble *ángel de la pau*, lo qual proba que avans era un capellá quan menos passador. La barbaritat que va cometre deuria ser causada per la primavera, que posa als célibes com als gats en lo mes de Janer.

*****

Lo rector de Jaro, Leon, no es tan assassino com lo de Riogordo.

La proba es que va matar á la seva majordona sense cap arma; escanyantla.

*****

Una venedora de tocino de Tolon, sabent que certa cantitat de carn venuda per ella havia servit per un banquet llibre-pensador del divendres sant, va donar als capellans los setze franchs que n' havia cobrat.

¿Qué deurá fer aquella pobre dona los demés divendres? O demanar la butlla als compradors ó donar los quartos de la venta als capellans, que 'ls rebrán sense escrupol de conciencia, de segur.

*****

Lo capellá Goberna va fer un sermó furiós á l' iglesia de la Mercé.

Que 'm fassin á mi fiscal de tronas.

*****

L' *Univers*, capitá general de tots los periódichs llanuts del mon, publica aquestas duas novas:

«—Un heretje que va assistir á un banquet llibre-pensador lo divendres sant en Sens, va ser trobat mort al dia següent en lo seu llit, en cástich de la horrible profanació que va cometre.» (Del banquet va morirne un.)

«—Lo sostre de l' iglesia de Zodikhon Pighis se va enfonsar lo divendres sant en lo moment que 's trobava plena de gent que assistia devo-

tament als divins oficis, causant una espantosa catástrofe. (De devots van morirne molts.)»

Vamos, que tan mateix val mes morir en lo llit com lo llibre-pensador, després d' un bon tiberi, que no pas aixafat en l' iglesia pregant á la Divina Providencia.

Oh! que divina.

*****

Un capellá de Portugal acaba d' autorisar, per interesos de familia, lo casament d' una noya menor de nou anys, falsificant alguns documents pera sortirse ab la seva.

Veus' aquí un capellá portugués que mereixeria ser espanyol; encara que en materia de capellans, la patria es lo de ménos; tots son iguals.

*****

Tant y tant va escalfar de cascos á sos feligresos lo rector de Velilla d' Ebro contra 'ls esperitistas, que dos d' aquells intentaren incendiar la casa d' un d' aquestos, en la que 's trobavan reunits tots los del poble.

¿Y després s' estranyan quan los salvatjes se menjan algun missioner á la brasa, obehint als sacerdots del culto seu?

ENTRETENIMENTS

SOLUCIONS

ALS ENTRETENIMENTS DEL NÚMERO PASSAT

QUADRAT DE PARAULAS.—Poma. Orán. Mapa. Anás.

GEROGLÍFICH: Per menjar dos perdius dos

A N U N C I S

LLIBRERIA ANTI-CLERICAL

OBRAS, RECOMENADAS

LO CONVENT DE GOMORRA ó los horribles descubriments de 'ls Claustres, per Jacques Souffrance; un volum, un franch 50 cts.

LO BON SENTIT DEL RECTOR MESLIER, refutació de la religió cristiana per un capellá católich, un volum, 1 franch 50 cts.

LOS BORGIA, historia d' una familia de mónstruos, per Léo Taxil, dibuixos de Méjanet; un folleto, 60 céntims.

LOS AMORS SECRETS DE PIO IX, per C. S. Volpi, antich cambré del papa; dos volums, cada un, 2 franchs 50 céntims.

UN PAPA FAMELLA, aventuras extraordinarias y crims espantosos de la papissa Joana, per Léo Taxil y Fernand Laffont; un volum, 1 franch 50 céntims.

LA BIBLIA DIVERTIDA, text per Léo Taxil; vint magnífichs quaderns que contenen quatre cents dibuixos per Frid' Rick; cada dibuix, 50 céntims.

LO CATECISME REPUBLICÁ DEL LIBRE-PENSADOR, per Paul Foucher; un folleto, 60 céntims.

LAS BESTIESAS SAGRADAS, per Léo Taxil; dos folletos, junts, 1 franch 20 céntims.

LA GUERRA DE 'LS DEUS, per Evariste Parry, edició completa; un volum, 1 franch 50 céntims.

LA RELIGIOSA, per Diderot; un volum, 1 franch 50 céntims.

LA VIDA DE JESUS, per Léo Taxil, dibuixos grotescos per Pépin; cada quinze dias, una serie 50 céntims.

LA BELLA DEVOTA, per J. Vindex; un volum, 1 franch 50 céntims.

De venta en la llibreria Anti-clerical, rue des Ecoles, 33 y 35, Paris.

CORRESPONDENCIA

Barberet de Reus. Hi ha algo aprofitable. || L1. Millá. Lo mateix li dich. || Tenaitasbes Uef. No fila prou be. || P. P. Encara es bastant dolent lo qu' envia; pero per aixó no ni ha per desesperarse. || A. Farigola Molt be. || A. M. (Milá). Está be. || Marrá. Home vosté no deu haber anat may á estud.

Barcelona. Tipografia LA ACADEMIA, de Evaristo Ullastres 95, Ronda de la Universitat, 95

LO PRÒXIM DISSAPTE

DESPRÉS DE CUMPLIR LA CONDEMNNA DEL TRIBUNAL DE IMPRENTA

REAPAREIXERÀ

LA TRAMONTANA

PERIÒDICH VERMELL

IL·L·STRAT AB CARICATURAS DEL REPUTAT ARTISTA P. ROSS

Y ESCRIT PER QUATRE GATS DELS FRARES PARTIDARIS DE LAS BARRETINAS